

جای پسماند «تر» در سطل زباله نیست

آیه حمداوی*

باید به «پسماند» به عنوان سبک زندگی نگاه شود، آن وقت به دنبال کاهش پسماند، ساده‌یستی و عدم‌مصرف‌گرایی نیز اتفاق می‌افتد. سرانه روزانه تولید زباله برای هر شهروند در ایران حدود ۷۵۰ گرم است، این در حالی است که هر فرد با یک مدیریت جزئی و بدون اینکه به خودش سختی بدهد، می‌تواند تولید زباله‌اش را در روز به زیر ۴۰ گرم برساند. گاه دیده می‌شود که افراد نه تنها نسبت به تولید زباله دغدغه‌ای ندارند بلکه آن را به راحتی رها می‌کنند و به آسبایی که با این کارشان به محیط زیست وارد کرده‌اند، توجهی ندارند، بنابراین خوب است در این خصوص آموزش‌ها و تذکره‌های بیشتری انجام شود.

جای پسماند «تر» در سطل‌های زباله نیست اما کمتر کسی به آن توجه می‌کند، بنابراین باید به شهروندان آموزش داده شود که پسماند «تر» را در خانه و آپارتمان به کمپوست و خاک غنی تبدیل کنند یا آن را «باغبانی» و «خشک» کنند تا تبدیل به غذای غنی برای دام شود چراکه اگر زباله‌ها خشک شود، میزان قابل توجهی از آن قابلیت بازمصرفی دارد.

در حالی که برخی از دستگاه‌ها و سازمان‌ها تلاش می‌کنند اهمیت کاهش تولید زباله و همچنین ضرورت تفکیک آن را آموزش داده شود که پسماند «تر» را در نداشته است چراکه «آموزش» از همان دوران کودکی و عمدتاً در سیستم آموزش و پرورش و در سطح مدارس می‌تواند مؤثر باشد، البته نه آموزشی که یک نفر از یک سازمان بیاید در مدرسه و نکته بگوید و برود، بلکه خود معلمان باید نسبت به حفاظت از محیط زیست دغدغه داشته باشند و این تفکر را در دانش‌آموزان ایجاد کنند.

چقدر خوب می‌شد که پسماند برای جامعه هنری و فیلمسازان نیز یک دغدغه جدی بود و اصلاً کارشناس پسماند را جزئی از عوامل فیلم‌شان در نظر می‌گرفتند چراکه در اغلب اوقات در یک فیلم سینمایی ایرادات پسماندی وجود دارد که اگر فیلمساز نسبت به این ایرادات آگاه بود، می‌توانست در جهت آموزش کاهش تولید پسماند اثرگذار باشد. همین مسئله حتی در پیام‌های بازرگانی صداوسیما نیز اتفاق می‌افتد، اینکه هر روز چندین بار یک پیام بازرگانی تکرار می‌شود که در آن مخلوط کردن زباله‌های «تر» و «خشک» در داخل یک کیسه، فقط برای نشان دادن مقاومت آن نمایش داده می‌شود، این یعنی نسبت به فرهنگ‌سازی در زمینه پسماند بسیار عقب مانده‌ایم.

عدم اطلاع‌رسانی و عدم آگاهی بخشی به مردم از ضعف‌های موجود در زمینه تفکیک زباله است. حقیقتاً تا امروز هیچ فیلم خوب و عمیقی در خصوص تفکیک زباله ساخته نشده و عمده فیلم‌ها در این زمینه، سطحی و در حد آموزش شهروندی بوده است، بنابراین اگر فیلمی برای آموزش مدیریت پسماند ساخته نمی‌شود و دغدغه‌های برای آن نیز وجود ندارد، اجازه نمایش فیلم‌های فاجعه‌بار که به فرهنگ مدیریت پسماند آسیب می‌زند نیز داده نشود.

متأسفانه برای تفکیک زباله مشوق‌های کافی برای شهروندان وجود ندارد، با این اوصاف برخی از افراد برای حفاظت از محیط زیست، تفکیک زباله را به خوبی انجام می‌دهند. به عقیده من آن شخصی که زباله «خشک» و «تر» را تفکیک می‌کند تا آن بخش قابل بازیافت را به غرغه‌های بازیافت زباله بدهد، برای یک بسته نمک یک اسکاچ این کار را نمی‌کند، بلکه مسئله را به خوبی درک می‌کند و می‌خواهد سهم خودش را برای حفاظت از محیط زیست به خوبی ادا کند.

کشورهای موفق در زمینه تفکیک و بازیافت زباله با توجه به زیرساخت‌ها و شرایطی که دارند، اقدامات مناسبی انجام داده‌اند. شاید در کشور ما برگزاری تور بازدید از مراکز دفن پسماند برای نشان دادن عمق فاجعه مناسب باشد؛ اینکه نوجوانان و جوانان و همه علاقه‌مندان به مباحث محیط زیستی را برای بازدید از مراکز دیو و کارخانه‌های بازیافت ببرند تا نزدیک فاجعه را لمس کنند و بدانند که در این فاجعه سهمی دارند. به طور حتم اگر آنها با چشم خود ببینند که پسماندهای تفکیک‌نشده توسط آنها، چه تأثیر مخربی روی محیط زیست دارد، احساس مسئولیت بیشتری خواهند کرد.

*فعال محیط زیست

یادداشت

مسئله‌گردی

جاروی بلندی در دست گرفته و قدم‌به‌قدم آن را روی زمین می‌کشد.

صدای خش‌خش جارو به گوش می‌رسد و با حرکت آن، پوسته کبک، ماسک‌های بهداشتی، پوسته چپس و دستمال کاغذی‌هایی که روی زمین ریخته شده به یک سمت کشانده می‌شود. «شهر» به دست پاکبانان در حال تمیز شدن است اما کمتر کسی زحمات آنها را می‌بیند چراکه برخی شهروندان به ریختن زباله در شهر عادت کرده‌اند و می‌دانند که اگر امروز زباله‌ای را روی زمین بریزند، فردا به دست پاکبانان جمع می‌شود.

برخی دیگر از پاکبانان مسئول تخلیه سطل‌های زباله هستند، آنها بوی تعفن زباله‌ها را تحمل می‌کنند و با ماشین‌های مکانیسم پسماندهایی را که در سطل‌ها انباشته شده از کوچه‌ها و خیابان‌های شهر دور می‌کنند. این در حالی است که کمتر کسی می‌تواند دقایقی را کنار سطل زباله بایستد و بوی بد آن را تحمل کند. کار «پاکبانان» سخت اما درامدشان حداقل حقوق کارگری تعیین شده است، البته اگر همین حقوق را هم به درستی و به‌موقع برای‌شان واریز کنند. براساس اخبار منتشر شده، پاکبانان چندین شهر حقوق معوقه دارند و مشخص نیست چه زمانی قرار است دستمزدشان را دریافت کنند؟ وضعیت پاکبانان تهران نیز ناراحت‌کننده است و مشکلات زیادی دارند. آنها که شبانه‌روز برای نظافت شهر تلاش می‌کنند و به دنبال تکه نان حلالی برای خود و خانواده‌شان هستند، نباید حقوق‌شان ضعیف شود.

پاکبانان تمام نقاط شهر را قدم به قدم می‌روند تا کوچه‌ها و خیابان‌های تمیزی را تحویل شهروندان دهند اما کمتر کسی پای درددل آنها نشسته است تا بدانند چه مشکلاتی دارند، به همین منظور خبرنگار «جوان» سراغ چند نفر از آنها رفته است تا درددل‌های‌شان را بشنود.

امنیت شغلی نیست

فرقی نمی‌کند پاکبانان کدام خیابان و کوچه را جارو بزنند، آنها هر کجا که باشند با جان و دل کار می‌کنند تا شهری که به دست شهروندان بی‌ملاحظه پر از زباله شده است، دوباره تمیز شود. این در حالی است که پاکبانان مشکلات

بسیار زیادی در کارشان دارند. مجید که هفت سال به عنوان پاکبان کار می‌کند، در این رابطه به «جوان» می‌گوید: «پاکبانان باید شهر را جارو بکشند، نخاله‌ها را بار بزنند و جوی‌ها را لایروبی کنند. در مقابل اما حداقل حقوق به حساب‌شان واریز می‌شود و هیچ مزایای دیگری ندارند.»

ثبات شغلی کارگران یکی از مسائل مهمی است که معمولاً در قرارداد نیروهای پیمانکاری به آن توجهی نمی‌شود، به همین دلیل حق برخی از کارگران پاکبان ضایع می‌شود. مجید در این رابطه می‌گوید: «ایرانی و افغان فرقی نمی‌کند. کارگرانی که شغل‌شان پاکبانی است، امنیت شغلی ندارند. ممکن است پیمانکار به هر دلیلی که بخواهد آنها را بیکار کند و همین باعث می‌شود آنها هیچ اعتراضی به حقوق کم‌شان نکنند.»

مرخصی رفتن ممنوع!

مجید به عدم موافقت با مرخصی اکثر پاکبانان نیز اشاره می‌کند و می‌گوید: «هر روز در ماه حق هر کارگر است که به مرخصی برود، اما عمدتاً با مرخصی آنها موافقت نمی‌شود. اگر هم کسی اعتراض کند، ممکن است شغلش را از دست بدهد. برای همین هفت روز هفته را سر کار هستند و از ترس بیکار شدن هیچ گلایه‌ای نمی‌کنند.»

او به مشکلات معیشتی برخی از پاکبانان نیز اشاره می‌کند و می‌گوید: «در این اوضاع اقتصادی به دلیل حقوق کمی که به پاکبان می‌دهند، داغ خرید گوشت و اجیل شب عید در دل بسیاری از آنها مانده است. پاکبانان سخت‌ترین کارها را با کمترین حقوق انجام می‌دهند و انصاف نیست که به آنها بی‌توجهی شود.»

ترس از زورگیریان در سپاهی شب

دستورالعمل مشخصی برای درگیری‌ها و سرقت با پاکبان‌ها وجود ندارد و فقط به آنها گفته می‌شود لوازم گرانبه‌شان را با خود در کوچه و خیابان نبرند تا مورد حمله زورگیران قرار نگیرند. احمد یکی از پاکبانانی است که نمی‌خواهد هویتش در این گفت‌وگو فاش شود. او در این رابطه به «جوان» می‌گوید: «به برخی همکارانم در تاریکی شب حمله شده است تا موبایل و پول‌های‌شان را ببرند. برای همین از ترس سرقت، فقط چند هزار تومان پول در جورابم می‌گذارم تا مبادا کسی به من حمله کند و پول‌هایم را بزدند.» او ادامه می‌دهد: «شاید کمتر کسی باور کند که از پاکبانان هم سرقت می‌شود، اما برای چند نفر از کارگران این اتفاق افتاده است و ما نیز از اینکه سارق به ما حمله کند، می‌ترسیم، اما مگر چاره‌ای برای ادامه کار داریم؟ اگر همین حقوق را هم نگیریم که زن و بچه‌مان گرسنه می‌مانند.»

عده شهردار تهران برای حل مشکلات پاکبانان در سال جدید

ماه گذشته بود که طرح تزریق و اکسن هیاتیت B برای کارگران و پاکبانان شهرداری تهران از حضور علیرضا زاکانی، شهردار پایتخت برقرار شد. در حاشیه این طرح، زاکانی در خصوص وضعیت معیشتی پاکبانان به خبرنگاری «موج» گفت: «سه وظیفه مهم به عهده مدیریت شهری تهران قرار گرفته است: ثبات شغلی کارگران، میزان حقوق و دستمزد و ارائه خدمات مورد نیاز.»

او با اشاره به وظیفه نخست مدیریت شهری ادامه داد: «ثبات شغلی کارگران یکی از وظایف مهمی است که معمولاً در قرارداد نیروهای پیمانکاری مغفول مانده و به تبع آن برخی از کارگران مورد ظلم واقع می‌شوند، به همین خاطر در تلاشیم به زودی وضعیت ثبات شغلی این افراد را تضمین کنیم.»

زاکانی با اشاره به وظیفه دوم اظهار داشت: «به دلیل اینکه پاکبانان با شرایط کار گری با پیمانکاران

قرارداد می‌بندند، میزان حقوق‌شان برابر با کف میزان حقوق کارگری است، اما عمده مشکل از جایی نشئت می‌گیرد که برخی از پیمانکاران به صورت سلیقه‌ای و گاه با تأخیرهای طولانی مدت حقوق پاکبانان را پرداخت می‌کنند.»

شهردار تهران با اشاره به حل مشکلات فعلی تصریح کرد: «قرار است از این پس در متن قراردادهای شهرداری با پیمانکاران تمهیدات و قیودی در نظر گرفته شود که دستمزد پاکبانان و کارگران سر موعد پرداخت شود و در غیر این صورت، کارفرما یا پیمانکار ملزم می‌شود به میزان دیرکرد حقوق، مبلغی را به عنوان جریمه به کارگر پرداخت کند. همچنین در صورت عمل نکردن پیمانکار، شهرداری مستقیماً مبلغ حقوق را تسویه و جریمه‌ای را از پیمانکار دریافت می‌کند.»

او با اشاره به وظیفه سوم بیان کرد: «مجموعه شهرداری برای کارمندان رسمی، قراردادی و مؤسسه‌هایمان که مجموعاً ۶۳ هزار پرسنل را شامل می‌شود، خدماتی را ارائه می‌دهد که در همین راستا مدیریت شهری تمهیداتی را در نظر گرفته است که ۴۰ هزار نیروی پیمانکاری و غیرمستقیم شهرداری نیز بتوانند از این خدمات بهره‌مند شوند. همچنین قرار است در ماه جاری بسته خرسندساز در اختیار تمام نیروهای خدمت‌شهری قرار بگیرد.»

شهردار تهران با ابراز امیدواری نسبت به رفع مشکلات موجود در سال آینده خاطر نشان کرد: «امیدواریم در آینده نزدیک گام‌های مؤثری را در حوزه مسکن برداریم.»

لزوم رسیدگی به امنیت، رفاه و آسایش پاکبانان

دستمزد حداقلی، نبود امنیت شغلی، ممنوعیت رفتن مرخصی، فوت و مصدومیت در اثر تصادف و زورگیری از جمله مواردی است که پاکبانان ایرانی و افغان با آن مواجه هستند. این پاکبانان با دلهره زورگیران شهر و نرساندن خرج و مخارج خانه، هر روز و هر شب، شهر را جارو می‌زنند تا شهر زیبا شود و زباله‌ای جلوی پای شهروندی را نگیرد. در مقابل اما چند خواسته بحق دارند که لازم است فوری به آنها رسیدگی شود.

امید است عده شهردار تهران درباره حل مشکلات پاکبانان در سال جدید محقق شود تا این کارگران عزیز و شریف در آسایش، امنیت و رفاه زندگی کنند.

تمیزی شهرمان را

مدیون افرادی هستیم

که خودشان غرق در مشکلند

پاکبانان نه دیده و نه شنیده می‌شوند!

بررسی شرایط پاکبانان پایتخت در گفت‌وگو با «جوان» با مدیر نظارت و ارزیابی امور مناطق سازمان مدیریت پسماند تهران

حرمت پاکبانان را حفظ کنیم

پاکبانان با وجود زحمات زیادی که می‌کشند اما نسبت به حقوق و عدم امنیت شغلی‌شان گلايه دارند. در این زمینه سوراغ پیدرام پورنصر، مدیر نظارت و ارزیابی امور مناطق سازمان مدیریت پسماند تهران رفته‌ایم تا درباره مشکلات این کارگران صحبت کنیم.

نظارت بر حقوق پاکبانان به چه صورت است؟

حقوق، مزایا، عیدی و پاداش و هر چیزی که باید به حساب کارگران پاکبان واریز شود، توسط شهرداری مناطق انجام خواهد شد و بر عهده پیمانکار نیست که حقوق آنها را تصویب کند.

پس چطور برخی از پاکبانان می‌گویند حقوق‌شان به درستی واریز نشده است یا اینکه هیچ گونه مزایایی نداشته‌اند؟

بعضاً کارگران قراردادشان با پیمانکار است، ممکن است بدون هماهنگی جابه‌جا شوند و اسم آنها را لیست بیرون می‌رود، شاید چنین اتفاقی که کم هم نیست افتاده باشد. کارگر یکسری توقعاتی دارد و اختلافاتی بین او و پیمانکار رخ می‌دهد و تعدادش هم کم نیست. اگر کارگری در یک ناحیه کار کرد داشته باشد، به طور حتم هم‌زمان با کارمندان شهرداری و سرقت‌خوشت را دریافت می‌کند. بسیاری از پاکبانان کارگر فصلی هستند و به دلیل اینکه در فصل خاصی در شهر و روستای‌شان کار ندارند، به شغل پاکبانی مشغول می‌شوند و یک باره بدون هماهنگی می‌روند، بنابراین این نکته مهمی است که کارگران منظم سر کار بیایند و غیبت نداشته باشند تا حقوق‌شان را کامل دریافت کنند.

قرارداد پاکبانان به چه صورت نوشته می‌شود؟

پیمانکار با ناحیه سه ساله قرارداد می‌بندد و میان پیمانکار و کارگر نیز به صورت سالانه قرارداد بسته و سال به سال تمدید می‌شود. بعضاً کارگرانی هستند که ۲۰ سال در یک ناحیه با چند پیمانکار کار کرده‌اند، اما به صورت کلی حداقل پیمان کارگر با پیمانکار یک‌ساله است.

ساعت کاری و حقوق این کارگران به چه صورت است؟ حقوق پاکبانان، حقوق مصوب وزارت کار است و حداقل حقوق را در پایتخت می‌کنند. زمانی که لیست حقوقی به منطقه می‌رود، از طریق عوامل مجموعه مالی منطقه، نظارت و بیمه و ارقام حقوق این افراد بررسی می‌شود. شیفت کاری پاکبانان براساس هشت ساعت تعریف شده است اما عمدتاً هشت ساعت کار ندارند و با شش ساعت کارهای‌شان انجام می‌شود، مثلاً کارگرانی که برای رفت و روبری می‌آیند، ساعت ۱۲ وارد مجموعه می‌شوند و تا ساعت ۶ صبح نظافت را انجام می‌دهند.

با توجه به اینکه ساعت کاری پاکبانان تا ۶ صبح است و خیابان‌ها خلوت است، حوادثی چون تصادف و سرقت متوجه آنها می‌شود. برای جلوگیری از این حوادث اقدامی انجام شده است؟

پاکبانان اسکان کارگری دارند. وقتی می‌خواهند سر کار بروند، تجهیزات افرادی مثل سطل‌ها و جارو را از اسکان برمی‌دارند، لباس‌های‌شان را تعویض می‌کنند و اشیای قیمتی را که به همراه دارند، در اسکان کارگری می‌گذارند، بنابراین لوازم قیمتی همراه‌شان ندارند تا مورد حمله و سرقت قرار بگیرند. علاوه بر آن هر بخشی سرکارگر دارد که آن اطراف می‌چرخند و بر کار پاکبانان نظارت می‌کنند، البته منکر نمی‌شوم که سرقت از پاکبانان نشده اما تعدادش بسیار محدود است. در مورد تصادفات نیز باید بگویم که کارگران شهرداری در معابر درجه ۳ و خیلی کم در معابر درجه ۲ کار می‌کنند. این در حالی است که در معابر درجه یک که خودروها با سرعت بالا در حرکتند، از ماشین‌های جارو استفاده می‌شود. اگر در معابر درجه یک: کارگر استفاده شود، این تخلف است که اینها را دستگاه نظارتی که منطقه است، رصد می‌کند و در صورت مشاهده با آن برخورد می‌شود. بعضاً برای طرح‌هایی نیاز است که علاوه بر خودروی مکانیسم بزرگ‌تری، کارگر هم حضور داشته باشد، مثل شست‌وشوی آسمان‌های بزرگ‌راه، پرچیزن قرارداد می‌شود و اگر شب باشد

که حتماً ماشینیک که همراه کارگران است، با روشن کردن چراغ‌های خطر در پشت سرشان مانع از بروز حوادث احتمالی می‌شوند. گاهی تجهیزاتی که در اختیار پاکبانان قرار داده می‌شود، کافی نیست. برخی از پاکبانان گلايه دارند لباس‌های شب‌نما به قدر کافی نیست و آنها باید در تاریکی شب با لباس‌های معمولی کار کنند. در قرارداد پیمانکار لحاظ شده که حتی هزینه کفش جارو را هم برای پیمانکار در نظر گرفته‌ایم، اما نمی‌توانیم به پیمانکار بگویم که هر روز یک دست لباس برای کارگران در نظر بگیرد، اینها یک باره زمانی مشخص مثلاً سه ماهه دارند که در این بازه زمانی لباس‌ها به کارگران تحویل داده می‌شود. لیستی تهیه می‌شود که آخرین بار چه زمانی تجهیزات انفرادی به کارگر تحویل داده شده است و حتی در این خصوص از کارگر هم امضا گرفته می‌شود.

سوالی از پاسخگویی شما، اگر در پایان نکته‌ای است که

سوالی در رابطه با آن پرسیده نشده است، بگوئید. یک زمانی همه ما پاکبان محله‌مان را می‌شناختیم و آنها هم اهالی محله را می‌شناختند. به واسطه این شناخت حرمتی برای این افراد قائل بودیم و به آنها توجه داشتیم، حتی تلاش می‌کردیم با ریختن زباله در کوچه و خیابان بیشتر هوای آنها را داشته باشیم، اما چند سالی است که این حرمت از بین رفته است و به جای اینکه کمک حال آنها باشیم، برعکس متوقع شدیم. یک زمانی زباله گذاشتن رأس ساعت ۹ بود اما حالا هر ساعتی به خودمان اجازه می‌دهیم هر جا که دل‌مان می‌خواهد زباله بریزیم، بدتر اینکه از خودروها، زباله به حاشیه خیابان و کوچه‌ها پرتاب می‌شود و شهروندان توقع دارند این حجم از زباله‌ها را پاکبانان تمیز کنند. می‌خواهم بگویم که خون ما از خون پاکبانان رنگین‌تر نیست و شهروندان باید بیشتر با آنها همکاری کنند. نباید به این عزیزان به چشم کارگر نظافت نگاه شود و همه ما وظیفه داریم به جریان زحماتی که می‌کشند حرمت آنها را حفظ کنیم.

